

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kaupunkiympäristön palvelualueella

Selonteon tausta ja tavoitteet

Kuntalain mukaan toimintakertomukseen on laadittava selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Tampereen kaupungilla selonteon laatimisprosessia hyödynnetään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen välineenä. Tavoitteena on, että sisäisen valvonnan aiheet ovat kokonaisuutena vähintään kerran vuodessa kokonaisuutena johtoryhmien ja toimielinten keskustelun ja kehittämisen kohteena.

Tämän selonteon tausta-aineistona ovat kaupunkiympäristön palvelualueen palveluryhmien toteuttamat sisäisen valvonnan itsearviointit. Itsearvioinnin tavoitteena on auditoida vuosittain olennaisimmat valvontatoimet ja niiden toimivuus johtoryhmätyönä. Arvioinnin perusteella tunnistetaan palvelualueen tärkeimmät sisäisen valvonnan kehittämiskohteet. Näin sisäistä valvontaa on mahdollista kehittää strategisesti ja käytettävissä olevien kehittämisresurssien mukaan priorisoiden. Tavoitteena on vahvistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa ja kehittämistä olennaisena osana johtamista.

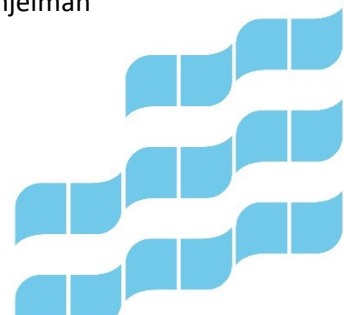
Yhdyskuntalautakunta, Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ja alueellinen jätehuoltolautakunta ohjaavat ja valvovat kaupunkiympäristön palvelualueen ja sen vastuulle kuuluvaa toimintaa. Lautakunnat vastaavat myös hallinnon, talouden sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta. Toimielinten riittävän tiedonsaannin turvaamiseksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olennaisimmat kehittämiskohteet ja -suunnitelma on koottu alle.

Sisäinen tarkastus kokoaa palvelualueilla, konsernihallinnossa ja liikelaitoksissa toteutettujen itsearviointien ja selontekojen pohjalta koko kaupunkia koskevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomukseen.

Yhteenveto palvelualueen sisäisestä valvonnasta

Palvelualueen johtoryhmä on varmistanut, että sisäisen valvonnan arviointi on toteutettu kaikissa toimintayksiköissä.

Kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmässä sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kokonaisuutena hyvällä tasolla ja luonteva osa normaalia toimintaa ja johtamista. Palveluryhmässä kuitenkin tunnistettiin neljä kehittämiskohdetta, joiden osalta toimintaa vielä kehitetään vuoden 2023 aikana. Kaupungin johtamisen ja esihenkilötyön koulutusohjelman

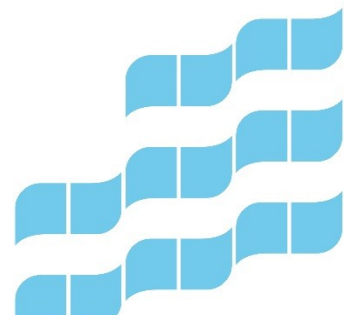
suorittamiseen panostetaan esihenkilöiden osalta varaamalla yhteistä aikaa. Keskeisten asiantuntijatehtävien osalta määritellään nykyistä tarkemmat varajärjestelyt poissaoloihin varautumiseksi. Talouden seurannan ja ohjauksen osalta kehitetään palveluryhmän yhteistä toimintatapaa ensi vuoden aikana. Lisäksi Granite-riskienhallintajärjestelmän käyttöä integroidaan osaksi päivittäisjohtamista. Palveluryhmän sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu olennaisia puutteita tai toteutuneita riskejä.

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito-palveluryhmässä sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kokonaisuutena tyydyttävällä tasolla. Palveluryhmä vastaa kustannuksiltaan ja riskeiltään lukuisista merkittävässä hankkeista sekä taloudelliselta ja toiminnalliselta arvoltaan merkittävästä omaisuudesta. Monet hankkeet ja asiakokokonaisuudet ovat onnistuneet, mutta kehittämistä ja parannettavaa on lukuisissa tehtävissä ja yksityiskohdissa. Tämä havainto perustuu palveluryhmän omaan arvioon ja tehtyihin tarkastuksiin. Monissa tehtävissä varahenkilöjärjestelyt ovat organisaation ohuuden vuoksi puutteelliset. Sopimusten hallintaa ja dokumentaatiota on parannettu esimerkiksi Efecte-sopimusten hallintajärjestelmän avulla. Sopimusten taloudenpito vaatii tarkempia kontrollimenettelyitä, jotta laskutuksen sopimuksen mukaisuus voidaan kaikissa tilanteissa helposti varmistaa. Riskienhallinta on pääosin suunnitelmallista. Hankintojen ja sopimusten valmistelussa riskiasiat ovat laajasti osa valmisteluprosessia. Palveluryhmän kenttätyöhön sisältyy henkilöturvallisuusriskejä. Palveluryhmä käsittelee paljon vahingonkorvauksia. Osaan niistä voi liittyä huomattavia taloudellisia vaikutuksia. Kaupungin omaisuuteen liittyvistä asioista on käynnistetty tarpeelliset selvitysprosessit.

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmän kehittämiskohteet liittyvät yleisohjeistuksen tarkentamiseen (esim. sopimusten talouden yksityiskohtaiset kontrollimenettelyt), varahenkilöjärjestelyiden parantamiseen ja henkilöstön turvallisuuden varmistamiseen.

Kestävä kaupunki -palveluryhmän sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin kohtuullisen hyvällä tasolla. Positiivista on riskitietoisuuden kohottaminen ja digitalisaatioon ja datan analyysiin ja käyttöön liittyvä kehitystyö. Puutteita on, mutta merkittäviä ei ole todettu. Palveluryhmän itsearvioinnissa tunnistettiin kaksi kehittämiskohdetta: riskienhallinnan systemaattinen huomioiminen ja henkilöriskien minimointi. Ensimmäisen taklaamiseksi toimenpiteeksi päätettiin ottaa riskienhallinta osaksi yksiköiden toiminnan suunnittelua ja käsitellä asia yksiköissä ja johtoryhmässä 1-2 kertaa vuodessa. Riskienhallinnan käsittely lisätään ryhmän joryn vuosikelloon. Henkilöstöriskien pienentämiseksi päätettiin tehdä yksikkökohtaiset toimenpidesuunnitelmat, jotka käsitellään myös ryhmän joryssa.

Joukkoliikenteen palveluryhmän sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin kohtuullisen hyvällä tasolla. Kaupunkistrategian tavoitteita toteutetaan johdetusti, mutta tarvittavina kehittämistoimenpiteinä

tunnistetaan yhteistyön kehittäminen palvelualueella yhteistoiminnallisissa prosesseissa. Päivittäinen esihenkilötyö on hyvällä tasolla. Riskienhallintaa on jalkautettu osaksi normaalia työntekoa, mutta riskienhallinnan systemaattista tekemistä on pyrittävä vielä lisäämään. Hankintatoiminta on palveluryhmässä erittäin hyvällä tasolla. Päätöksenteon valmistelu on asianmukaista ja toiminta on avointa. Tiedonhallinnassa yhteisten tiedostojen säilytys ja pelisäännöt hakemistorakenteiden ja Teams-kanavien osalta edellyttävät kehittämistä. Yksikön koko henkilöstön sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvää koulutusta ja perehdyttämistä pitää lisätä.

Riskiprofiilit

Lautakunnat ovat käsitelleet palveluryhmien riskiprofiilit. Toimintayksiköissä on tunnistettu merkittävimmät yksikön toimintaa uhkaavat riskit ja määritelty, miten niihin vastataan. Riskienhallinnan ja seurannan vastuut on määritelty.

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa toiminnalle tai tavoitteiden toteutumiselle. Sen sijaan toimintaympäristössä toteutuu jatkuvasti asioita, jotka aiheuttavat sen, että erilaisia riskejä realisoituu myös palvelualueen toimintaan: Kaupungin kasvu aiheuttaa palvelutarpeen kasvua ja siten kustannusten nousua. Ukrainan sota on nostanut liikenteen polttoaineiden ja rakentamisen kustannuksia merkittävästi. Ilmastonmuutos tuottaa erityisesti hulevesiongelmia ja siten toistuvaa kustannusten nousua.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kokonaisarviona sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä vaativat keskeisimmät kehittämistarpeet ovat koko palvelualueen osalta

1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ottaminen osaksi arjen toimintaa ja suunnittelua
2. Henkilöstön saatavuuteen ja pitämiseen liittyvät haasteet.

Kehittämistoimenpiteet on kuvattu tarkemmin edellä kappaleessa Yhteenveto palvelualueen sisäisestä valvonnasta.

